

En primer lloc, com valora la victòria de Rafael Correa, el candidat de l'esquerra, en les eleccions presidencials celebrades a l'Equador fa unes setmanes?

—És el reflex d'una tendència a refrescar els comandaments polítics a l'Equador i a adoptar tendències més progressistes, especialment pel que fa a la política econòmica. Una tendència que, de fet, s'ha fet present en tota Amèrica Llatina durant els darrers anys. És a dir, governs de centre esquerra s'han constituït a l'Argentina, Xile, l'Uruguai, Panamà, Veneçuela, l'Equador i en altres països. Certament, no és un esquerranisme radical, sinó moderat o, per dir-ho d'una altra manera, no és una esquerra carnívora, sinó vegetariana.

—Quines conseqüències per a l'Equador hauria comportat una victòria de la dreta d'Álvaro Noboa, el principal rival de Correa?

—Desastroses. Sobretot per l'egoisme econòmic de les supermilionàries cúpules econòmiques del país, de les quals Noboa és el principal exponent, ja que va heretar la fortuna més gran de l'Equador i una de les majors d'Amèrica Llatina. Una victòria de Noboa no hagués representat una millora per a la so-

Rodrigo Borja (Quito, 1935) va ser president de l'Equador de 1988 a 1992. En aquesta entrevista, el fundador i ideòleg del partit Izquierda Democrática, descendent de la família valenciana dels Borja, parla de com influirà tant a àmbit nacional com regional la victòria de les esquerres en les darreres eleccions presidencials equatorianes.

“L'esquerra a Amèrica del Sud no és carnívora, sinó vegetariana”

cietat, sinó l'apoteosi de l'egoisme econòmic i la marginació social.

—Quins són, al seu parer, les principals actuacions a nivell nacional que

hauria de dur a terme el president Rafael Correa?

—Correa tindrà moltes coses per fer, començant per la moralització dels alts càrrecs del Govern, que al llarg dels darrers anys s'han prostituït moralment, s'han corromput. El suborn, l'assalt als fons públics, la utilització dels càrrecs per a l'enriquiment personal i familiar han estat a l'ordre del dia a l'Equador. A banda d'això, el país ha d'abandonar els esquemes neoliberals que s'hi han implantat des de 1992, posteriorment a la meua etapa com a president.

—A nivell regional, en canvi, l'elecció de Correa proporcionarà l'impuls que li manca a Mercosur, del qual ara per ara Equador és un estat associat. Com ho valora?

—L'enfortiment dels processos d'integració econòmica llatinoamericana obrirà mercats intraregionals importants a la vegada que donarà a la regió major poder de negociació a àmbit internacional. Per aquesta raó, veig amb molt bons ulls que els governs d'aquesta part d'Amèrica impulsin aquests processos integradors.

—Equador, això no obstant, és membre de la Comunitat Andina de Nacions. De quina de les dues organitzacions supranacionals vostè és

més partidari, de Mercosur o de la Comunitat Andina, més propera a la relació amb els EUA?

—Al meu parer, són dos àmbits i dues escales d'operació econòmica diferents, ambdues importants, per tal d'impulsar el desenvolupament dels nostres països.

—Així doncs, vostè considera que cal fusionar les dues organitzacions, com ja s'ha proposat?

—Amb el temps la fusió serà positiva. Els dos processos estan cridats a ser etapes d'una operació molt més àmplia.

—I de la proposta del president de Veneçuela Hugo Chávez, la revolució bolivariana, què en pensa, vostè?

—D'això, n'opinaré quan vegi canvis veritablement revolucionaris a Veneçuela. Fins ara no crec que el Govern de Chávez hagi anat més enllà de la mera pirotècnia verbal.

—De totes maneres, a l'Equador l'antiamericanisme també és present. L'any passat hi va haver manifestacions contra una possible signatura del Tractat de Lliure Comerç amb els Estats Units. Cal aturar la negociació del TLC com vol fer Correa?

—Més que antiamericanisme, a l'Equador hi ha "antibushisme". Amb això vull dir que les polítiques errònies de la Casa Blanca han provocat una gran hostilitat contra el Govern dels Estats Units, no solament a Equador, sinó a tot Amèrica Llatina.

—Vol dir amb això que seria erroni signar el TLC amb els Estats Units?

—El TLC és un assumpte sumament complex. Del que es tracta és de formular un inventari de les àrees econòmiques i socials que sortirien perjudicades amb la signatura del tractat i, per altra banda, un altre de les que en sortirien beneficiades. El balanç d'aquesta operació ens diria si aquest instrument internacional és o no convenient per a l'Equador.

—Vostè s'atreveix a donar un resultat a aquest balanç?

—No, perquè ningú coneix amb exactitud els termes de l'acord i, per tant, és molt complex. Resulta impossible definir-se si no es fa aquest inventari o anàlisi. Cadrria estudiar què passaria, per exemple, amb els productors de blat de moro, amb els d'arròs, de carn i tots els altres. És a dir, caldria fer un balanç general i veure a qui beneficia i a qui perjudica el TLC.

—A banda d'això, el juliol de l'any passat l'Equador va anul·lar el contracte amb la petroliera americana Occidental. La bona marxa de l'economia de l'Equador fa necessària una revisió dels contractes amb les petrolieres?

—Definitivament, sí. Aquesta és una d'aquelles coses que són imprescindibles. La revisió dels termes dels contractes petroliers per tal d'ampliar la participació de l'estat equatorià en els beneficis de l'explotació dels hidrocarburs és imprescindible.

—La situació d'Amèrica Llatina milloraria amb una nacionalització dels hidrocarburs, en la línia del que ha proposat Evo Morales a Bolívia, per tal d'invertir els beneficis en la millora de les condicions de vida dels més desfavorits, sobretot dels indígenes?

—En primer lloc, cal precisar que a Bolívia no s'està produint una nacionalització dels hidrocarburs com es diu, sinó una revisió dels contractes. Això, de fet, és el que cal fer a tot Amèrica Llatina. En l'actualitat, alguns contractes assignen més del 80% dels beneficis a les empreses petrolieres. Això cal canviar-ho. És fonamental.

—Quin seria, al seu parer, el percentatge de repartiment de beneficis entre les empreses i els estats?

—No menys d'una proporció del 50% per a cada una de les bandes. Tant de bo que fos un percentatge més alt per a l'estat, però mai menys. Aquesta proporció, de fet, és la que hi havia establerta a Equador quan jo era president.

—Ara a Bolívia, per primera vegada en 500 anys a tot Amèrica del Sud, hi ha un president d'origen indígena. A l'Equador, durant el seu mandat, hi va haver fortes protestes dels indígenes. Vostè, fins i tot, els va reconèixer el dret a la propietat de les seves terres. Com veu l'impuls actual del moviment indigenista?

—Voldria precisar-li també que la mobilització indígena que es va produir durant la meua etapa presidencial no va ser contra el meu govern, sinó que va coincidir amb les protestes de l'any 1992 pels 500 anys [de l'anomenat descobriment d'Amèrica]. Els organitzadors de la mobilització fins i tot em van convidar a visitar-los. Pel que fa a Bolívia, tinc una gran simpatia per Evo

Morales i li desitjo el millor de tots els èxits.

—Així, considera el moviment indigenista un factor important de cara a la millora social d'Amèrica del Sud?

—Sobre aquesta qüestió no en puc fer una valoració general, tot depèn del percentatge de població índia de cada país. A l'Equador, per exemple, el moviment indigenista no és tan fort com a Bolívia. Tot i que les demandes dels indígenes estan plenes de legitimitat, a Equador els indígenes no superen el 8% de la població. Ara bé, estic convençut que quan aquest moviment es doni està cridat a enriquir la democràcia, ja que és un actor que aporta punts de vista diferents als convencionals.

—D'altra banda, vostè, a mitjan anys seixanta, va fundar el partit Izquierda Democràtica, que en el seu moment va significar l'aparició d'una nova esquerra no marxista. Està d'acord que ara, amb el protagonisme de Morales, Chávez i Correa, per exemple, hi ha una nova esquerra hegemònica a Amèrica Llatina?

—Sí. A Amèrica Llatina s'està obrint pas una esquerra democràtica. Hi ha diverses esquerres i aquesta que ve és la que combina els seus postulats sobre el canvi social amb el respecte a les llibertats i als drets humans, així com amb el sotmetiment al dret dels pobles a escollir lliurement.

—Què aportarà, o què hauria d'aportar, aquesta nova esquerra al futur de Llatinoamèrica?

—Una nova cosmovisió, en el sentit que a Amèrica Llatina hi ha hagut una alternança de dretes reaccionàries i intents de governs esquerranistes autoritaris. En canvi, la nova esquerra busca conjugar el canvi social amb la llibertat. En el terreny econòmic assistim al col·lapse de les dues grans escoles, la que per una banda fa del mercat la mesura de totes les coses i, de l'altre, la marxista, que proposa un estat megalòman. Aquestes dues posicions han fracassat i ara assistim a l'arribada d'una tercera i nova posició. Això, en el terreny pràctic, frenarà l'avanç de les receptes neoliberals que han empobrit els pobles i que no han portat índexs importants de creixement econòmic i progrés social.

Xevi Camprubí